

De een vindt het vernieling van de openbare ruimte, de ander vindt het een vorm van kunst. Tweede Kamerlid Sybrand van Haersma Buma en graffitikunstenaar Arend Maatkamp gaan de confrontatie aan.

Tekst Lilian Madern

MAATKAMP 'Graffiti is niet per definitie kunst. Het is een uitingsvorm in de Westerse samenleving anno 2009. Mensen willen hun omgeving aankleden, dat is altijd al zo geweest. Graffiti is je naam op iets kalken en het "terug" claimen van de "openbare" ruimte. Het is een extreme uiting van het individualisme.'

VAN HAERSMA BUMA 'Ik geloof dat het kunst kan zijn. Het ligt eraan waar en hoe je het doet. Als ik in Amsterdam rondloop, denk ik: Weg ermee. Hoe kijk jij daar tegenaan?'

MAATKAMP 'Ik erger me daar minder aan. Graffiti is een medium en de openbare ruimte is het canvas. Je bent niet automatisch een artiest als je een spuitbus in je hand hebt, net als iemand met een kwast in zijn hand ook niet per se een artiest is. De grens is soms onduidelijk; Ik heb redelijk wat gesprekken met treinreizigers gehad die zich afvroegen of de trein vandalistisch is beklad of in opdracht van de NS bespoten.'

VAN HAERSMA BUMA 'Ik vind het bij de NS echt vreselijk. Dan denk ik meteen aan mensen die het allemaal moeten schoonmaken.'

VAN HAERSMA BUMA 'Ik heb weleens een voorstel gedaan om graffitibussen alleen te verkopen aan personen boven de achttien jaar. Zij moeten zich dan ook legitimeren.'

MAATKAMP 'Leuk idee, maar dat gaat niet werken. Eigenaren van die winkels zijn zelf vaak artiest en knijpen daardoor vaak makkelijker een oogje toe als het gaat om dit soort maatregelen. En als je het niet in Nederland kunt kopen, dan kan je het even makkelijk via internet uit Duitsland halen.'

Graffitiworkshops voor kinderen

VAN HAERSMA BUMA 'In Amsterdam is er een cursus voor kinderen om graffiti te leren. Hoe halen ze het in hun hoofd, denk ik dan ...'

MAATKAMP 'Zelf geef ik ook workshops. Ik heb er een beetje een halfhalf gevoel bij. Het is belangrijk dat je die kinderen vertelt dat graffiti op straat natuurlijk niet mag. Dit soort cursussen is ook gewoon een modeverschijnsel. Net zoals kinderen liever een rapworkshop volgen dan vioolles.'

VAN HAERSMA BUMA 'Deze cursus wordt betaald met belastinggeld, de kinderen gaan op straat spuiten met graffiti om stoer over te komen naar hun vriendjes. Zo breng je kinderen in aanraking met iets waarvan je hoopt dat ze er nooit mee in aanraking zullen komen.'

Verloedering

VAN HAERSMA BUMA 'Als kunst vind ik graffiti prima. De vraag is: staat het los van de samenleving of is het juist een onderdeel van de samenleving?'

MAATKAMP 'Ja, maar het blijft hoe dan ook een menselijke uiting.'

VAN HAERSMA BUMA 'Daar kan ik niet aan wennen. Kijk bijvoorbeeld in de trein. Graffiti lokt verloedering uit. Eerst komt de graffiti, daarna verschijnt er afval. En wat vind je van dat geklad op nieuwe geluidswallen? Ik vind het te gênant voor woorden.'

MAATKAMP 'Ik vind dat vaak ook niet mooi, maar het is ook dom van de ontwerper. Geluidswallen nodigen vaak uit om te gaan bekladden. Je kunt er beter klimop overheen laten groeien.'

VAN HAERSMA BUMA 'Die wanden kun je beter laten schoonmaken door de graffitispuiters zelf vind ik.'

VAN HAERSMA BUMA 'Zijn er geen andere manieren om je af te zetten tegen de samenleving?'

MAATKAMP 'Het is slechts een gedeelte van de graffitispuiters dat zich op die manier afzet tegen de maatschappij. Graffiti is ook een subcultuur.'

Oplossingen?

VAN HAERSMA BUMA 'Als graffiti kunst is, waarom maken we er dan geen musea voor?

MAATKAMP 'Kunst hoort helemaal niet in een museum – geen enkele kunstvorm – musea komen voort uit het verlichtingsdenken. Sindsdien is er één groep die denkt te kunnen bepalen hoe iedereen moet leven. Kunst, en dus ook graffiti, hoort juist in een stad. Die legale graffiti muren moeten gewoon op een goede plaats staan. Niet bij een skatepark in een buitenwijk waar alleen maar kinderen rondhangen.'

VAN HAERSMA BUMA 'Wat doe je met graffiti die je niet wilt? Zie jij het als optie om de plaats die je beklad hebt schoon te moeten maken?'

MAATKAMP 'Ja, dat zie ik wel als optie. Zelf kreeg ik een keer een boete van 750 euro, die ik netjes heb betaald. De muur werd alleen niet schoon gemaakt. Een taakstraf vind ik realistischer. Het lijkt me dat de meeste mensen liever iets schoon maken, dan dat ze een X bedrag moet betalen.'

MAATKAMP 'Nederland is te tolerant. Boetes verhogen werkt voor een deel, plekken aanwijzen waar je mag spuiten ook. Een gedeelte van de graffitiartisten spuit illegaal omdat er gewoon geen goede legale plekken zijn.'

VAN HAERSMA BUMA 'Er moet gestraft worden als het bezit van anderen wordt beklad. Boetes werken niet, daarom ben ik met het voorstel gekomen voor een gebiedsverbod. Personen die illegaal graffiti spuiten worden dan bijvoorbeeld uit het centrum van Amsterdam verbannen.'

MAATKAMP 'Je verplaatst zo alleen het probleem. Die persoon verhuist naar een andere stad en gaat daar rustig verder.'

VAN HAERSMA BUMA 'Wat moet een bestuurder dan doen als hij een schone stad wil? Het centrum moet toch schoon en veilig zijn?'

MAATKAMP 'Ik vind een schone stad ook belangrijk, maar ik heb niet 1-2-3 een oplossing. Tegelijkertijd vind ik dat er veel meer ruimte moet zijn voor echte kunst in de openbare ruimte.'

VAN HAERSMA BUMA 'Ik vind dat er cameratoezicht moet zijn op de plekken waar regelmatig graffiti wordt gespoten.'

MAATKAMP 'Dat werkt niet. De meesten hebben een capuchon op en steken nog even een middelvinger op naar de camera als ze klaar zijn. De kern van het probleem is individualisme.'

Arend Maatkamp is zelfstandig ondernemer.
Op joax.nl kunt u zijn werk bekijken.